

Karin Anema: 'Vandaag koop ik alle kleuren' Het levensverhaal van een man en zijn psychoses. Uitgeverij van Gennep, Amsterdam 2013. ISBN 9789461642592 (Schizofrenie/Psychosen/ PO/1) Zie ook: www.uitgeverijvannegenp.nl en www.karinanema.com

Soort boek/ziekte/stijl:

Waargebeurd verhaal, biografie van Twan, opgeschreven door Karin Anema. Het verhaal is gebaseerd op Twan's persoonlijke archief, aantekeningen, visualisaties gemaakt tijdens psychoses, tekeningen en andere documenten en de gesprekken die Anema verspreid over jaren met Twan had. Ze beschrijft zijn heftige jeugd, hoe hij als eenling door het leven ging, na de middelbare school de HTS haalde en ook Bouwkunde studeerde. Als oudste van een arm gezin met zeven kinderen waarvan de moeder ziekelijk was, moest Twan vaak met zijn vader mee, helpen in het slachthuis, waar zijn vader werkte. En ook thuis moest hij meehelpen. Vlees dat zijn vader mee naar huis nam, moest hij verwerken tot gehakt en andere zaken. Karin Anema beschrijft wat voor effect dit alles heeft op de volwassen persoon die Twan werd. Na zijn studie heeft hij baantjes die om precisie en uithoudingsvermogen vragen. Twan kreeg last van psychoses, isoleerde zich, kan geen relaties meer aangaan. Hij draaide zodanig door dat hij een aantal jaren terecht kwam in de psychiatrie, gedwongen opgenomen werd en daarna in verschillende opvanghuizen verbleef. Maar Twan leerde zijn schizofrenie hanteren door zijn levensstijl aan te passen en kon zonder medicijnen en hulp een zelfstandig leven opbouwen en een baan vinden. In juli 2013 stierf Twan aan een natuurlijke dood. Boek van 255 pagina's, waarin het contact van Twan met Anema zelf op met grijs gerande bladzijden wordt beschreven.

Over de schrijfster:

Karin Anema (1955) is wetenschapsjournalist en schrijfster van reisverhalen en literaire non-fictie. Zij was getrouwd, maar haar levenspartner stierf in 2011. Twan merkte dat zij zich daarna ging isoleren en trok haar eruit door samen met haar zijn verhaal op te schrijven. Karin Anema schreef eerder onder andere de volgende boeken; *Mexicaanse sneeuw*, *De weg naar Villarbón*, *De Noorse liefde van W.F. Hermans*, *De groeten aan de koningin*, *De laatste grens* en *Anders dan Afrika*.

Cover; 'In *Vandaag koop ik alle kleuren* levert Karin Anema, schrijfster van reisboeken, een bijzondere prestatie. Ze schreef deze keer geen verhaal over een vreemde cultuur, maar exploreerde het innerlijk van een man met een psychiatrisch verleden en de diagnose schizofrenie. Na een zeer lange periode waarin hij kampte met psychoses, een gedwongen opname en verblijf in opvanghuizen, lukt het hem zonder hulp en zonder medicijnen een zelfstandig leven op te bouwen en een baan te vinden.'

Korte bespreking:

Karin Anema beschrijft hoe ze Twan leerde kennen en met hem dit boek ging schrijven. Twan's jeugd werd gedomineerd door het werken in het abattoir en het maken van onder andere balkenbrij en bloedworst. Op 15-jarige leeftijd constateerde de huisarts mond-en klauwzeer bij hem. Zijn moeder had psychische problemen, kwam niet op straat en lag 's middags meestal op bed. Zijn vader was vastbesloten om Twan 'hard' te maken. Twan werd een eenzellige, stille jongen die zijn taken volbracht en de middelbare school doorliep. Hij ging in Den Bosch wonen en

studeren en daar ging het fout. Hij las vele boeken over schizofrenie en ook vele filosofische boeken. Anema beschrijft hoe hij zich steeds meer isoleerde, zijn relatie met een vriendin kapot ging, hij last van psychoses kreeg en uiteindelijk zo doordraaide dat hij gedwongen opgenomen moest worden. Daarna volgde een periode met verschillende opnames en vervolgens opnames in opvanghuizen. Twan was een man die stug door bleef gaan en de taken die hij te doen kreeg consciëntieus afmaakte. Hij verdiende geld en kon een eigen huisje kopen op een rustige plek, zodat hij weg kon uit de opvanghuizen. Anema beschrijft hoe het hem lukte om zo, zonder medicijnen zelfstandig te leven, in een eigen leef ritme, zelfs leerde autorijden, reises maakte en op zijn eigen manier contact had met andere mensen en ook familie weer opzocht. Wat daarvoor nodig was, is dat hij met zijn schizofrenie om kon gaan. En dat lukte hem tot aan zijn natuurlijke dood.

Wat viel op:

Duidelijk is dat Karin Anema goed gedocumenteerd heeft geschreven over Twan, een persoon die haar raakte, en zij hem. Het maakt dat het boek je meeneemt en je ontroerd raakt door Twan. Door hoe hij in staat is, na jaren, zijn psychische problemen onder controle te houden en zonder medicijnen zelfstandig door het leven te gaan.

Het is mooi om te lezen dat Twan oog had voor de dementerende moeder van Karin, haar als persoon zag. En het is goed dat duidelijk is wat Twan van het boek vond. De beschrijvingen van de periode dat Twan zijn vader hielp bij het slachten komen hard aan. En ook de periode waarin hij last kreeg van psychosen en opgenomen werd. Leerzaam is het óók, om te lezen hoe hij zelf zijn leven weer op orde kreeg, gesteund door wat hij over zijn ziekte had gelezen en het ziekte inzicht dat hij, niet toen hij ziek was maar daarna, kreeg. Het maakte dat hij wist hoe hij zijn leven moest inrichten en vervolgens steeds meer aan kon. Een boek dat je aan het denken zet over hoe om te gaan met mensen met schizofrenie en hoe zij kwalitatief het beste leven kunnen leiden. Welke zorg is er dan nodig, welke omgeving, welke medicatie en wanneer? Vragen waar we nog wel even mee bezig zullen blijven.

Citaten:

Pag. 9: 'Op 4 juli 2013 las hij de laatste versie en zei: 'Een treurig verhaal, maar zeer juist. Het is alsof je er mijn levenlang bent geweest.'

Pag.13-14: "Hij schuift met zijn hand een bordje met twee appelflappen naar haar toe, neemt een slok thee en zegt: 'Als jongen klotste ik met mijn laarzen door het bloed in het slachthuis.'

Áls kind/ Wat deed je daar? '

'Het gewone werk: mijn relatie met bloed is professioneel.
Ogen uitsteken heeft me het meest geraakt.'

Pag.90: 'Ik koop een kaartje om naar de filmzaal te gaan, waar een cowboyfilm wordt vertoond. In de zaal roken veel patiënten. Rode sigarettenpuntjes in het donker. Op het doek wordt geschoten. Naar het publiek, naar mij. Tegelijkertijd moet ik de rode puntjes in de gaten houden, die ik wisselend zie oplichten en uitdoven. Ineens krijg ik in de gaten dat de schutters in de film en de rokers in de zaal elkaar seintjes geven. In

een reflex ontvlucht ik de zaal. Verstijfd, als een hippende vogel.

De pillen nemen de angst weg, maar ze maken me ook futloos, mijn benen onvast en verstijfd, de omgeving wordt een trillend vlak.'

Pag.146: "Het gaat goed. Zeker hier bij je thuis, of in de natuur. Maar zodra we in de drukte zijn – of dat nu bij een kop koffie na het mountainbiken is of op een parkeerplaats- zet jij je masker op. Ga alsjeblieft weg, zie je jou denken als je te veel mensen ziet. Op die momenten wil ik het liefst terug naar je huis.'

'Iedereen draagt toch een masker?'"

Pag.167: "Hoe lang zit je hier al?' vraagt een nieuwe bewoner.

'Zes jaar.' Gehospitaliseerd, denk ik erachteraan. Ik weet niet waarom ik er eigenlijk op dat moment vrij zeker van ben dat dit het laatste jaar zal zijn – maar die voorspelling houd ik voor mezelf.'

Achterflap: 'Ik neem een besluit. Ik zal mijn geschiedenis voor me houden. Het label 'schizofrenie' zal ik als een huidziekte verbergen. Wat ik nodig heb, is een masker, zodat ik niet meer te lezen ben. Ik zal ervoor zorgen bij iedere volgende stap een pantser op te trekken.'

Pag.238: '..."Het verhaal komt nooit af. Want het onderwerp gaat uiteindelijk ook over hoe we tegen het leven aankijken en over onze eigen ervaringen. Patiënten zijn daar een extreem voorbeeld van. We zijn bevreesd voor wat we in hun verhaal tegenkomen of herkennen er iets in." Kortom, Twan, schrijven over schizofrenie heeft veel weg van schrijven over het leven,' zegt ze.

Hij boort zijn ogen in haar gezicht. Iedere twijfel moet uitgesloten zijn. "Toch voel ik dat mijn leven zin heeft gehad: de ervaring op zich.'

Het is zoals de avond valt over het meest ingrijpende in iemands leven.'

Recensies/extra:

www.bol.com : Jolienh 7 maart 2014: '(...) Een boek dat nog dagen na zingt in je hoofd. Het beschrijft het leven van Twan, een man die moedig en met doorzettingsvermogen zijn eigen leven weet te leiden ondanks, of misschien dankzij de bijzondere manier waarop hij denkt en tegen de buitenwereld aankijkt. Door de onbevangen nieuwsgierigheid van Karin weet zij Twans gedachten zo op papier te zetten dat je ze haast begrijpt en meegezogen wordt met zijn gedachten-kronkels en psychoses. Maar ook de volharding waarmee Twan zijn eigen weg volgt en hoe Karin zijn vertrouwen weet te winnen worden mooi beschreven en laten je niet los. "Vandaag koop ik alle kleuren"' maakt dat je weer anders naar mensen gaat kijken en beseft hoe een ieder zijn eigen geschiedenis en behoeften heeft. (...) '

Dorotea 17 februari 2014: 'Een bijzonder indringend portret van Twan, die het etiket schizofreen kreeg opgeplakt.(...) Die chronologische lijn wordt geraffineerd onderbroken door hoofdstukken waarin de ontmoetingen en conversaties tussen hem en de schrijfster worden beschreven. Het gebruik van de tegenwoordige tijd maakt het geheel zeer aangrijpend. Voor Twan was het te boek stellen van zijn verhaal van levensbelang. 'Als het boek af is, kan ik dood,' zei hij. Dat hij is gestorven vlak nadat hij de drukproeven had gelezen, maakt het portret nog eens zo indrukwekkend.

<http://www.vpro.nl/speel.program.36496886.html>

‘(...) Na een zeer lange periode waarin hij kampte met psychoses, een gedwongen opname en verblijf in opvanghuizen, lukt het hem zonder hulp en zonder medicijnen een zelfstandig leven op te bouwen en een baan te vinden. Wim Brands gaat op zoek naar het antwoord bij de schrijfster.

<http://www.haarlemsdagblad.nl/thema/recensie/article26733633.ece/Anema-geeft-schizofreen-Twan-een-stem-zonder-te-oordelen>

Sonja de Jong 10 februari 2014: ‘Anema geeft schizofreen Twan een stem zonder te oordelen (...). Anema beschrijft het ingehouden, zonder te oordelen of veroordelen, en geeft Twan daarmee de stem die hij zijn leven lang moest ontberen. ‘Ik kan mijn leven nu aan mezelf uitleggen’, constateerde hij.’